

موسسه مطالعات عامه افغانستان

سنجش مقدماتی خانه های امن

جنوری ۲۰۱۸

گزارش پروژه

موسسه مطالعات عامه
افغانستان

appro

د افغانستان
د عامه څېړنو مؤسسه

قدردانی

این تحقیق به عنوان بخشی از پروژه "نظارت بر اجرای پلان عمل ملی/قطعنامه ی ۱۳۲۵" که توسط اداره همکاری انکشافی بین المللی سویدن تمویل می شود، به انجام رسیده است. موسسه مطالعات عامه افغانستان از تمام کسانی که با اشتراک در جمع آوری معلومات برای این گزارش موافقه نموده اند، مراتب امتنان خویش را بعمل می آورد.

درباره پروژه نظارت بر اجرای پلان عمل ملی ۱۳۲۵

اهداف این پروژه عبارتند از:

۱. شناخت شرایط اساسی بر محور معلومات موجود تا اول جنوری ۲۰۱۷ و گزارش دهی در فواصل چهارماهه پیرامون تغییرات مثبت و منفی برای اهداف یادگیری و اقدامات عملی. روند نظارت با استفاده از یک روش شناسی معیاری و بر مبنای مجموعه ای جامع از شاخص های استخراج شده از قطعنامه ۱۳۲۵ شورای امنیت ملل متحد، قطعنامه های متعاقب و پلان عمل ملی ۱۳۲۵ افغانستان انجام شده است.
۲. صورت بندی پیشنهادات عملی برای پالیسی سازی و مداخله جامعه مدنی و حکومت در روند دستیابی به اهداف WPS (زنان، صلح و امنیت) که در قطعنامه ۱۳۲۵ و پلان عمل ۱۳۲۵ افغانستان تعیین شده اند.
۳. انتشار یافته های روند نظارت و تحقیقات موضوعی میان مخاطبان ملی و بین المللی ضمن تمرکز بر آجدای "زنان، صلح و امنیت" در افغانستان.

درباره موسسه مطالعات عامه افغانستان (APPRO)

موسسه مطالعات عامه افغانستان یک سازمان مستقل مطالعات اجتماعی است که ارتقای «فراگیری اجتماعی و یادگیری از پالیسی» را در دستور کار خویش قرار می دهد و در نظر دارد تا از طریق اجرای تحقیقات علمی-اجتماعی، برنامه های نظارت و ارزیابی، آموزش و مشوره دهی برای بهبود و تقویت برنامه های انکشافی و بازسازی در افغانستان و دیگر کشورهای کمتر توسعه یافته کمک نماید. این موسسه در وزارت اقتصاد افغانستان به عنوان یک نهاد غیرانتفاعی و غیر دولتی به ثبت رسیده است. دفتر مرکزی موسسه مطالعات عامه افغانستان واقع در کابل بوده و دفاتر منطوقی آن در مزار شریف (شمال)، هرات (غرب)، کندهار (جنوب)، جلال آباد (شرق) و بامیان (مرکز) موقعیت دارند. این سازمان عضو هیئت بنیانگذار سازمان "موسسه مطالعات عامه افغانستان- اروپا" - که در کشور بلجیم به ثبت رسیده است-، می باشد و همچنین کارکرد دارالانشای کمیته ملی دادخواهی برای پالیسی های عامه را انجام می دهد.

برای کسب معلومات بیشتر در مورد موسسه APPRO به آدرس www.appro.org.af مراجعه کنید.

برای کسب معلومات بیشتر در مورد سازمان APPRO-Europe به آدرس www.appro-europe.net مراجعه کنید.

برای کسب معلومات بیشتر در کمیته ی ملی دادخواهی برای پالیسی های عامه (NAC-PP) به آدرس www.nac-pp.net مراجعه کنید.

ایمیل ارتباطی: mail@appro.org.af

درباره پژوهشگران

پژوهشگران نامبرده شده در روند جمع آوری و تجزیه و تحلیل معلومات برای تهیه این گزارش که سهم داشته اند عبارت اند از: رحمت الله الکو، احمد شهیر انیل، فریبا ایوب، عنایت الله بشر دوست، عبدالصمد ابراهیمی، عاطفه غفوری، نفس گل کریمی، محمد صابر خیبر، احسان الله خلیلی، فاطمه خاوری، راضیه حیدری، عبیدالله نیکزاد، سعید پرتو، زهرا قاسمی، بشیراحمد قریشی، محمد انور رحیمی، حسن رها، محمد احسان سعادت، زرغونه صیفی، لیمه سخی زی، نازنین سید و محمد اسماعیل زاهد.

این گزارش توسط سارا پگ (Sara Pugh) نگاشته شده است.

عکس پوش: اوریان زیره (Oriane Zerah)

موسسه مطالعات عامه افغانستان مسئولیت تمام اشتباهات و این گزارش را می پذیرد.

© ۲۰۱۸ موسسه مطالعات عامه افغانستان. برخی از حقوق محفوظ است. این اثر می تواند در سیستم بازبای ذخیره شود یا صرفاً برای اهداف غیرتجاری با حفظ اعتبار کتبی برای APPRO به وب سایت اختصاصی APPRO www.appro.org.af و لینک های آن انتقال داده شود. هر گونه کاربرد دیگر این اثر مستلزم کسب اجازه قبلی از موسسه مطالعات عامه افغانستان بوده که باید به شکل کتبی از آدرس mail@appro.org.af اخذ گردد.

فهرست مطالب

.....	خلاصه	۴
.....	پیشنهادات	۵
.....	دولت افغانستان	۵
.....	مؤسسات غیردولتی و تمویل کنندگان	۵
.....	مقدمه	۶
.....	اهداف و روش تحقیق	۷
.....	احکام قانونی مرتبط به زنان در افغانستان	۷
.....	خانه های امن زنان	۹
.....	یافته های مهم	۱۰
.....	هرات	۱۰
.....	جلال آباد	۱۲
.....	کابل	۱۳
.....	کندهار	۱۴
.....	مزار شریف	۱۴
.....	نتیجه گیری	۱۵
.....	پیشنهادات	۱۶
.....	دولت افغانستان	۱۶
.....	مؤسسات غیردولتی و تمویل کنندگان	۱۶
.....	ضمیمه ۱: کودهای بحث های گروه تمرکز و مصاحبه های مُطالعین کلیدی	۱۷
.....	ضمیمه ۳: ارکان چهارگانه پلان عمل ملی ۱۳۲۵ افغانستان	۱۹

خلاصه

این تحقیق برای سنجش موجودیت، بسندگی، دسترسی پذیری و کاربرد پذیری خانه های امن زنان در ارتباط با چهار رکن حفاظت، پیشگیری، امداد و رفاه پلان عمل ۱۳۲۵ انجام شده است. در این تحقیق کوشیده شده است تا دیدگاه ها و بینش هایی راجع به برخی از چالش های موجود در زمینه تطبیق برنامه ها، پروژه ها و خدماتی که به تحقق اهداف پلان عمل ۱۳۲۵ کمک می کنند، بویژه در ذیل ارکان حفاظت و پیشگیری، ارائه داده شود.

بنابراین، معلومات مورد نیاز برای ترتیب این گزارش، بین ماه های نومبر و دسمبر ۲۰۱۷ از ولایت های هرات، کابل، کندهار و ننگرهار و از طریق مصاحبه با ۴۷ مطلع کلیدی به شمول بزرگان اجتماعی، رهبران دینی، مقامات دولتی، ساکنان خانه های امن (در صورت امکان)، نمایندگان خانه های امن، موسسات غیردولتی ذیربط، کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان، وکلای مدافع و خانم هایی که خانه های امن را ترک کرده اند، جمع آوری شده است. سه بحث گروه تمرکز با شرکت ۲۱ تن از ساکنان خانه های امن هرات، جلال آباد و کابل انجام شده است که یافته های آن در این گزارش ارائه می شود.

بر اساس یافته های تحقیق، هر چند که تعداد دقیق خانه های امن و خانم هایی که به خدمات این خانه ها دسترسی دارند برای همگان روشن نیست، این مراجع برای صدها زن و کودک در سرتاسر کشور سرپناه و خدمات امنیتی فراهم می کنند. هر چند که خشونت خانگی یکی از عوامل اصلی رجوع زنان به خانه های امن بشمار می آید، عوامل دیگری همچون رهایی از زندان و نداشتن جا برای ادامه زندگی، اجبار برای شرکت در کارهای غیرقانونی، فرار از اعتیاد شوهر، ازدواج اجباری، ازدواج زیرسن، محروم شدن از معارف و یا نداشتن اسناد نیز خانم ها را وادار به مراجعه به خانه های امن می کند. خروج خانم هایی که برای ترک افغانستان تلاش می کنند یکی از دلایل عام جستجوی سرپناه در هرات به شمار می آید. در کندهار، هر چند که هیچ خانه امنی وجود ندارد، شواهد موجود نشان می دهد که خانم ها با مشکلات مشابهی مواجه می شوند و از این رو به خانه های امن رسمی نیاز دارند.

خانه های امن با توجه به اینکه حساسیت های فرهنگی و هنجارهای مربوط به نقش و حقوق زنان در خانواده و اجتماع را به چالش می کشند، موضوعی شدیداً مناقشه بر انگیز به شمار می آیند. دیدگاه های ارائه شده در خصوص خانه های امن دو دسته اند. برخی از پاسخگویان می پذیرند که وجود خانه های امن برای حفاظت از زنان آسیب پذیر ضروری است و برخی دیگر معتقدند که خانه های امن مداخلات خارجی غیرضروری و ناخواسته ای هستند که به عزت زنان و خانواده های شان لطمه وارد می کنند.

[شایعات در مورد] مواجهه ساکنان خانه های امن با خطرات مختلفی همچون آزار جنسی و بدرفتاری در شرایطی که تصور می شود از زنان حفاظت می کنند، بحث بر سر داشتن یا نداشتن این مراکز را پیچیده تر می سازد. با این حال، شواهد نشان می دهند که چنانچه خانه های امن کماکان به حضور خود ادامه دهند و هر روز تعداد بیشتری از مردم از کارکردهای آن آگاهی می یابند، و نقش بالقوه ی خانه های امن در حفاظت از زنان آسیب پذیر یا قربانیان خشونت جنسی در جامعه ی میزبان بیشتر از قبل برای مردم آشکار و نمایان شده است.

مقایسه برداشت های ارائه شده در خصوص خانه های امن و کیفیت خدمات آنها تفاوت هایی را در بین مناطق بازتاب می دهد. در تمام موارد، خانم های استفاده کننده از خانه های امن توقع داشتند تا محل بود و باش، آموزش فنی/ حرفوی و کورس های سواد آموزی کافی برای زنان و همچنین برنامه های کافی برای کودکان خانم های ساکن در خانه های امن فراهم گردد.

به نظر می رسد تمام خانه های امن، هر چند به درجات متفاوت، به خانم ها کمک می کنند و برای آماده سازی آنها جهت بازگشت به خانواده و جامعه مکانیزم هایی بوجود آورده اند که در آن از خانواده ها، گاهی اوقات در حضور بزرگان محل، ضمانت رسمی گرفته می شود که زنان بعد از ترک خانه های امن هیچ گاه در معرض خشونت یا بدرفتاری قرار نگیرند. افزون بر آن، رضایت زن به ترک داوطلبانه خانه امن یکی از مولفه های ضروری هر یک از پروسه های ادغام مجدد به شمار می آید. خانم ها به دنبال ترک خانه های امن تحت پیگیری قرار می گیرند تا بعد از بازگشت به خانه شرایط شان در درون خانواده ها تحت نظارت قرار گیرد و از ایمنی آنها اطمینال بعمل آید. با این حال، پرسش های مهم زیادی در خصوص مؤثریت این پروسه چه در کوتاه مدت و چه در طولانی مدت باقی می ماند که باید بدان پاسخ گفت.

شناخت چالش های دائمی خانه های امن افغانستان و خانم هایی که از خدمات آنها بهره مند می شوند، بینش های مهمی در خصوص مشکلات فراوان دولت در زمینه تطبیق پالیسی ها و برنامه هایی که حقوق زنان را پشتیبانی و ترویج می کنند و افغانستان را قادر به برآورده کردن تعهدات داخلی و بین المللی من جمله اجرای پلان عمل ۱۳۲۵ می سازند، بدست می دهد. نظام های اعتقادی عرفی، محیط پر تلاطم سیاسی و مناقشه بر سر پذیرش اجتماعی خانه های امن کماکان از چالش های بزرگ در زمینه عملی کردن تدابیر ساختاری برای حفاظت از زنان و پیشبرد اهداف برابری جنسیتی به شمار می آیند.

پیشنهادات

دولت افغانستان

- وضع خط بودجوی جداگانه در بودجه ملی برای تمویل دائمی خانه های امن.
- راه اندازی کمپاین اطلاع رسانی عامه در خصوص لزوم داشتن خانه های امن و اینکه کارکردهای این مراکز هیچ مغایرتی با اصول اسلامی ندارد.
- همکاری با تمام دست اندرکاران، در راستای تأسیس خانه های امن در ولایت هایی که چنین مراکزی در آن وجود ندارد و افزایش تعداد آنها در اماکنی که در آنها ظرفیت کافی وجود ندارد.
- ایجاد زمینه های لازم برای همکاری نزدیک تر بین خانه های امن و وزارتخانه های صحت عامه و معارف برای حصول اطمینان از اینکه نیازهای خاص کودکان مقیم خانه های امن به میزان کافی تحت رسیدگی قرار می گیرد.
- وضع احکام مشخص و تمایز بین نیازهای خاص گروه های مختلف خانم های نیازمند خانه های امن به شمول خانم های بدون اسناد، خانم های رها شده از زندان و زنانی که قربانی خشونت خانگی شده اند.
- حصول اطمینان از اینکه روندهای ارجاع دهی توسط نهادهای دولتی می توانند نیازهای حفاظتی فوری زنانی را که جویای دسترسی به خانه های امن هستند، برآورده نمایند.

موسسات غیردولتی و تمویل کنندگان

- برقراری تعامل با دیگر ابتکارات مربوط به خانه های امن در سطح منطقه به منظور تشریک تجارب، روش های سودمند و آموخته هایی که در زمینه قابل پذیرش ساختن خانه های امن در افغانستان کسب شده اند.
- بررسی اینکه چگونه می توان میزان آگاهی از نیازهای زنان به خانه های امن را به شیوه های سازگار با فرهنگ بومی، عنعنات و باورهای دینی افزایش داد.
- برقراری تعامل با علمای دینی و رهبران محلی برای رسیدن به اجماع نظر در ارتباط با ضرورت به ایجاد خانه های امن.
- انتشار آن دسته از قضایای خشونت خانوادگی که به شکل مصالحه جویانه از طریق خدمات خانه های امن و با رعایت تمام جوانب احتیاط برای حفظ هویت زنان حل و فصل شده اند.
- تعامل با ساکنان خانه های امن و فهم نیازها و علاقمندی های آنها در ابعاد دسترسی به فرصت های تعلیمی و آموزش مهارت های فنی و حرفوی.
- دادخواهی و اولویت دهی به حق تعلیم و حق برخورداری کودکان از فضای تفریحی در خانه های امن.
- دادخواهی و پشتیبانی از اجرای نیازسنجی ها برای تأسیس خانه های امن یا ساختارهای دارای کارکرد مشابه خانه های امن برای قربانیان خشونت خانوادگی در ساحات روستایی یا دورافتاده.

مقدمه

دولت افغانستان پلان عمل ملی برای تطبیق قطعنامه ۱۳۲۵ شورای امنیت ملل متحد پیرامون زنان، صلح و امنیت را به رهبری وزارت امور خارجه در ماه جون ۲۰۱۵ منتشر نمود.^۱ منطق تدوین پلان عمل ملی ۱۳۲۵ افغانستان در مقدمه این پلان چنین بیان شده است:

افغانستان به عنوان دولت عضو سازمان ملل متحد تعهد سپرده است تا اصول مندرج در منشور ملل متحد، معاهدات بین المللی که آنها را امضاء نموده است و همچنین قطعنامه های شورای امنیت ملل متحد بویژه موارد مرتبط به حقوق زنان را رعایت نماید. بدین لحاظ دولت جمهوری اسلامی افغانستان در نظر دارد تا برای رعایت مکلفیت هایش در ارتباط با حقوق زنان، اقدامات عملی مقتضی را میزول دارد و به حفظ صلح و امنیت کمک نماید. دولت افغانستان بدین منظور و همچنین برای تطبیق قطعنامه ۱۳۲۵ شورای امنیت ملل متحد، این پلان عمل ملی را تدوین نموده است.^۲

پلان عمل ملی ۱۳۲۵ بر این نکته اذعان دارد که دسترسی مساوی مردان و زنان به فرصت ها و منابع در یک کشور پسا منازعه نقشی حیاتی در انکشاف آن کشور ایفا می کند. این پلان همچنین خاطر نشان می کند که زنان در پیامد بیش از سه دهه جنگ با آسیب پذیری در برابر خشونت جنسی به شمول تجاوز جنسی، آزار جنسی، قاچاق، فحشهای اجباری و ازدواج های اجباری مواجه هستند. بسیاری از زنان، بویژه در ساحات روستایی کشور، به عدالت، خدمات صحتی مناسب، فرصت های تعلیم و اشتغال دسترسی ندارند. زنان بالاترین نرخ بیسوادی و بیکاری را در میان اقشار مختلف جامعه دارند و افغانستان کماکان یکی از بالاترین نرخ های مرگ و میر مادران را به خود اختصاص می دهد. خانم های بیجا شده یا ساکن جوامع جنگ زده، آسیب های خاصی را از نا امنی متحمل می شوند. پلان عمل ۱۳۲۵ به منظور رسیدگی به این مشکلات و همچنین مسائل دیگر، حول محور ارکان کلیدی چهارگانه مشارکت، حفاظت، پیشگیری، و امداد و رفاه تنظیم شده است (برای مشاهده جزئیات بیشتر به ضمیمه ۳ بنگرید).^۳

سیستم های حکومتداری هیچ گاه یکپارچگی لازم را نداشته اند و تمام نهادهای حکومتی و اعضای آنها حتی با وجود آنکه اهداف یا پالیسی های رسمی ظاهراً مشترکی داشته اند، هرگز بطور جمعی برای اهداف یکسان و مشترک تلاش نکرده اند. در عوض روند تطبیق از عواملی همچون نظام های اعتقادی، منافع و خواسته های کارمندان دولتی، پذیرش اجتماعی، وضعیت سیاسی، ظرفیت نهادی ادارات و نهادهای تطبیق کننده و موجودیت منابع کافی برای اجرای مؤثر پالیسی ها یا برنامه ها تأثیر پذیرفته است. تحلیل اجرای هر نوع پالیسی نیازمند توجه به تمام این عوامل می باشد که می توان آنها را در سه مقوله گسترده جای داد: (۱) مهارپذیری^۴ (یا امکان حل)^۵ مشکل یا مشکلاتی که توسط پالیسی رسیدگی می شوند؛ (۲) قابلیت پالیسی در زمینه ساختار بندی مطلوب پروسه تطبیق؛ و (۳) اثر کلی^۶ متغیرهای مختلف "سیاسی" بر هم طرازی^۷ پشتیبانی ها از اهداف پالیسی.^۸

تقابل بین گفتمان های جدید بین المللی در خصوص حقوق زنان و بطور گسترده تر حقوق بشر از یک سو و نظام های اعتقادی، سنت ها و رسوم ریشه دار فرهنگی و دینی از سوی دیگر، محیط چالش زا و به شدت تغییر پذیر را برای تطبیق قطعنامه های بین المللی همچون قطعنامه ۱۳۲۵ و پالیسی های داخلی همانند پلان عمل ۱۳۲۵ به بار آورده اند. جنگ و ناامنی دائمی نیز اجرای مؤثر پالیسی ها در اکثر زمینه ها را تحت تأثیر قرار می دهد.

این تحقیق با بهره گیری از چارچوب تحلیل اجرایی^۹ انجام شده است تا ضمن بررسی وضعیت خانه های امن در ولایات انتخابی به شناختی از چالش های موجود در روند تطبیق برنامه ها، پروژه ها و خدماتی که می توانند به تحقق اهداف پلان عمل ملی ۱۳۲۵ کمک کنند، دسترسی پیدا کند.

¹ Ministry of Foreign Affairs, Afghanistan's National Action Plan on UNSCR 1325 Women, Peace and Security, June 2015

² همان منبع، ص ۱.

³ National Advocacy Committee for Public Policy, Summary of Afghanistan's National Action Plan for the implementation of UNSCR 1325 (NAP 1325) on Women, Peace and Security (2015-2022), 16 August 2016, <http://www.nac-pp.net/category/nap-1325/>

⁴ Tractability

⁵ Solvability

⁶ Net effect

⁷ balance

⁸ Adapted from: Sabatier, Paul, and Daniel Mazmanian (۱۹۸۰). "The implementation of public policy: A framework of analysis." *Policy studies journal* ۸(۴), pp. ۵۳۸.

⁹ Implementation analysis framework

اهداف و روش تحقیق

این تحقیق برای دستیابی به اهداف ذیل انجام شده است:

- ترسیم خصوصیات خانه های امن در ولایات مختلف به منظور شناسایی بهترین روش ها، فوری ترین نیازها و راه های پیش رو برای انطباق پذیری خدمات این مراکز با اهداف پلان عمل ۱۳۲۵.
- ارزیابی خدمات خانه های امن در هر ولایت بر مبنای معیارهای استخراج شده از پلان عمل ۱۳۲۵.
- تهیه فهرستی از برداشت های موجود نسبت به خانه های امن در میان خاتم هایی که از خدمات این مراکز استفاده می کنند، اداره کنندگان خانه های امن، اجتماعات محلی و مراجع دولتی.
- تدوین و ارائه مجموعه پیشنهادات عملی ضمن تمرکز بر بهبود موجودیت، بسندگی، دسترسی پذیری و کاربرد پذیری خانه های امن.

روند جمع آوری معلومات در ماه های نومبر و دسمبر ۲۰۱۷ در شهرهای کابل، هرات، مزار شریف، کندهار و جلال آباد انجام شده است. مصاحبه های مُطالعین کلیدی با ۴۷ تن از بزرگان اجتماعی، رهبران دینی، مقامات دولت، ساکنان خانه های امن (در صورت امکان)، نمایندگان خانه های امن، موسسات غیردولتی مربوطه، کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان، وکلای مدافع و خانم هایی که خانه امن را ترک نموده اند، انجام شده است. سه بحث گروه تمرکز با شرکت ۲۱ تن از ساکنان خانه های امن هرات، جلال آباد و کابل انجام شده است. در کندهار به دلیل آنکه هیچ خانه امنی وجود نداشت و در مزار شریف به دلیل اجازه ندادن به مصاحبه کنندگان برای اجرای مصاحبه در خانه امن، امکان اجرای بحث های گروه تمرکز فراهم نشده است.

در این گزارش هویت هیچ یک از اشتراک کنندگان خانه های امن و آنهایی که خانه های امن را ترک کرده اند، آشکار نشده است. همچنین از ارائه اطلاعات در خصوص موقعیت خانه های امن اجتناب شده است. برای مشاهده پرسش های راهنما که در حین مصاحبه با مطلعین کلیدی و گروه های تمرکز بکار رفته اند، به ضمیمه ۲ مراجعه نمایید.

ادامه گزارش به شکل ذیل ساختار بندی شده است. در بخش بعدی به ارائه پیشینه ای در خصوص لزوم و پیدایش خانه های امن در افغانستان می پردازیم و سپس یافته های داده های تجربی، نتایج و پیشنهادات گزارش ارائه می شود.

احکام قانونی مرتبط به زنان در افغانستان

خشونت علیه زنان و دختران در افغانستان کماکان یکی از موضوعاتی است که نیازمند توجه فوری دولت و تمویل کنندگان بین المللی آن می باشد. خشونت ریشه های عمیقی در سنت های مردسالارانه دارد و جنگ های خشونت بار دائمی نیز بر تشدید آن اثر گذار بوده اند. زنان اشکال مختلف خشونت داخلی، آزار و اذیت و بدرفتاری در اماکن عمومی و محل کار را تجربه می کنند. گزارش منتشره ۲۰۰۸ سازمان Global Rights پیرامون خشونت خانگی در افغانستان که بر اساس نتایج مصاحبه با ۴،۷۰۰ زن افغان در ۱۶ ولایت کشور تدوین شده است، دریافت که ۸۷،۲ فیصد خانم های تحت پوشش سروی دست کم یکی از اشکال خشونت فیزیکی، جنسی یا روانی و یا ازدواج اجباری را تجربه کرده اند، در حالیکه ۶۲ فیصد آنها اشکال چندگانه خشونت را تجربه نموده اند.^{۱۰} در سال ۲۰۱۵ تحقیق دیگری انجام شد که در آن فهرستی از اشکال مختلف خشونت که زنان و دختران ممکن است در دوران زندگی شان با آن مواجه شوند، ارائه شده است.

^{۱۰} Nijhowne, Diya and Lauryn Oates. "Living With Violence: A National Report on Domestic Abuse in Afghanistan." ۲۰۰۸. Global Rights: Partners for Justice. Available at: <https://www.humanitarianresponse.info/system/files/documents/files/Living%20with%20Violence%20-%20A%20National%20Report%20on%20Domestic%20Violence%20in%20Afghanistan%2C%20Global%20Rights%2C%20%20%20.pdf>

جدول ۱: انواع خشونت علیه زنان^{۱۱}

• تجاوز جنسی	• ازدواج قیل از رسیدن به سن قانونی
• فحش‌های اجباری	• دشنام، تحقیر یا تهدید
• نشر هویت قربانی به شیوه زیان آور	• آزار و مزاحمت
• سوزاندن یا استفاده از مواد کیمیایی	• انزوای اجباری
• مجبور کردن زن به خودکشی یا خودسوزی	• مصرف اجباری مواد مخدر
• معلول کردن یا وارد کردن جراحت	• محروم کردن از حق ارث
• لت و کوب	• محروم کردن از حق مالکیت
• خرید و فروش زنان با هدف و یا به بهانه ازدواج	• محروم کردن از حق تعلیم، کار و دسترسی به خدمات صحتی و دیگر حقوق وضع شده توسط قانون
• بد دادن و بیل کردن	• کار اجباری
• ازدواج اجباری	• تعدد زوجات بدون رعایت ماده ۸۶ قانون مدنی
• ممنوعیت انتخاب شوهر	• محروم کردن از برقراری ارتباط

از سال ۲۰۰۱ بدین سو پیشرفت زیادی در راستای ترویج و پشتیبانی از حقوق زنان صورت گرفته است که از آن میان می توان به تلاش های انجام شده برای گسترش دامنه مشارکت سیاسی و سهم گیری زنان در نیروی کار و همچنان مساعی مبارزه با خشونت علیه زنان اشاره نمود. رهبران افغان که در مذاکرات کنفرانس بن در سال ۲۰۰۱ حضور داشتند تعهد سپردند تا شمولیت زنان در دولت پسا منازعه را ترویج دهند. قانون اساسی مصوب ۲۰۰۴ بیان می دارد که تمام قوانین باید با شریعت اسلامی سازگاری داشته باشند و در عین زمان برابری حقوقی مردان و زنان را تضمین نمایند.^{۱۲} دولت افغانستان در سال ۲۰۰۲ وزارت امور زنان را تأسیس نمود، در سال ۲۰۰۳ کنوانسیون محو تمام اشکال تبعیض علیه زنان را امضاء کرد، زنان را در پست های اجرایی بکارگماشت و در سال ۲۰۰۴ به تأسیس واحدهای جنرد و توظیف اشخاص ارتباطی در امور مرتبط به جنسیت در هر وزارتخانه مبادرت نمود.

روند تطبیق پلان عمل ملی برای زنان افغانستان در سال ۲۰۰۸ در حالیکه بواسطه رکن هایش در بخش های امنیت، حکومنداری، حاکمیت قانون، حقوق بشر و انکشاف اقتصادی و اجتماعی شهرت فراوانی کسب کرده بود، آغاز شد. افزون بر آن، قانون محو تمام اشکال تبعیض علیه زنان با صدور فرمان ریاست جمهوری در سال ۲۰۰۹ و با گذشت چند سال پیشرفت در راستای بهبود حفاظت زنان در برابر انواع مختلف آزار و خشونت به تصویب رسید (جدول ۱). قانون محو خشونت علیه زنان "آداب و رسوم و عنعناتی را مسبب خشونت علیه زنان می شوند و با شریعت اسلامی مغایرت دارند" غیرقانونی اعلام می کند.^{۱۳}

با این حال، در طی این سال ها محرز شده است که چارچوب قانونگذاری فعلی افغانستان در بخش ترویج و پشتیبانی از حقوق زنان و مدافعان حقوق زن کاستی هایی داشته است؛ هرچند که کاربرد آن در این زمینه اجتناب ناپذیر بوده است. برای مثال، پلان عمل ملی برای زنان افغانستان بر روندهای پالیسی گذاری دولت افغانستان تأثیر اندکی بر جای نهاده است و بسیاری از دستاوردهایی که از سال ۲۰۰۸ بدین سو توسط زنان و برای زنان رقم خورده اند، هیچگونه ارتباط مستقیمی با پلان عمل ملی برای زنان نداشته اند.^{۱۴} قانون محو خشونت علیه زنان در شورای ملی به تصویب نرسید و مخالفت شدید اعضای محافظه کار شورای ملی که این قانون را ضد اسلام و تحمیل شده از سوی خارجی ها می پنداشتند، در پی داشت. این مخالفت بیشتر در مورد جرم پنداری ازدواج زیرسن و اجباری، بعضی از اشکال لت و کوب زن، و تعدد زوجات اظهار شده است.^{۱۵} این مسئله ابهاماتی در خصوص جایگاه حقوقی قانون محو خشونت علیه زنان بوجود آورده است، هر چند که هنوز هم این قانون از سوی بسیاری از مردم به شمول مدافعان حقوق زن و همچنین تمویل کنندگان ستوده می شود. تطبیق و تنفیذ این قانون هم چالش های خاص خود را در پی داشته است که از آن میان می توان به

^{۱۱} Adapted from: Wimplemann, T. (۲۰۱۵). "One step forward and many to the side: Combating gender violence in Afghanistan, ۲۰۰۱-۲۰۱۴". *Women's Studies International Forum*. Vol. ۵۱. pp. ۱۰۱-۱۰۹.

^{۱۲} Powell, C. (۲۰۱۴). "Women and Girls in the Afghanistan Transition." Council on Foreign Relations Working Paper. June ۲۰۱۴. Available at: <https://www.cfr.org/report/women-and-girls-afghanistan-transition>

^{۱۳} Powell, Catherine. "Women and Girls in the Afghanistan Transition." Council on Foreign Relations Working Paper. June ۲۰۱۴. Available at: <https://www.cfr.org/report/women-and-girls-afghanistan-transition>

^{۱۴} See APPRO (۲۰۱۴) "A Critical Assessment of NAPWA" Available at: <http://appro.org.af/publication/a-critical-assessment-of-napwa/>

^{۱۵} Wimplemann, Torunn. "Women's Rights in Afghanistan: Strategic Dilemmas" November ۱۷, ۲۰۱۷. University of California Press Blog. Available at: <https://www.ucpress.edu/blog/۲۳۱۶۰/womens-rights-afghanistan-strategic-dilemmas/>

"ادعاهای مبتنی بر دین و فرهنگ و همچنین عدم حضور زنان به طور عام در سیستم پولیس و به طور خاص در شعبه های حل منازعات فامیلی که با قضایای خشونت خانگی و کودکان و زنان قربانی جرایم سر و کار دارند" اشاره نمود.^{۱۶}

به رغم وجود این چارچوب قانونی، اکثر قضایای خشونت جنسیتی در افغانستان هیچ گاه به محاکم راه نمی یابند و قضایا اغلب توسط شوراهای محلی/نهادهای عدلی سنتی تحت استیلا مردان حل و فصل می شوند.^{۱۷} بسیاری از خانم هایی که برای رهایی از وضعیت های اجحاف آمیز به فرار از خانه اقدام می کنند، قادر به جلب پشتیبانی لازم از سوی پولیس، مقامات دولت یا نهادهای عدلی-قضایی نیستند، بلکه ممکن است به جای پشتیبانی با بی اعتنایی یا حتی خطر بازداشت و حبس تحت نام "جرایم اخلاقی" همچون فرار از منزل یا ارتکاب یا قصد ارتکاب زنا مواجه شوند.^{۱۸} از این رو، بسیاری از زنان به موازات تنفیذ شدیداً غیرمنصفانه قوانین حفاظتی منجمله قانون محو خشونت علیه زنان، با اجرای سخت گیرانه آنچه اغلب به طور ابهام آمیزی به "جرایم اخلاقی" تعبیر می شود، مواجه می شوند.

خانه های امن زنان

یکی از واکنش ها به میزان بالای خشونت علیه زنان از سال ۲۰۰۱ بدین سو همانا تأسیس شماری از خانه های امن در ولایات مختلف کشور می باشد. خانه های امن در صدد آن هستند تا شماری از آسیب پذیرترین زنان کشور را در برابر خشونت، به شمول آزار و خشونت روانی، فیزیکی و جنسی حفاظت نمایند. تخمین های ارائه شده در مورد تعداد خانه های امن در سرتاسر کشور متفاوت می باشد. گزارش منتشره در سال ۲۰۱۷ تعداد خانه های امن را ۳۰ مورد در ۱۳ ولایت کشور گزارش داده است.^{۱۹} اکثریت قاطع خانه های امن توسط سازمان های تمویل کننده تأمین مالی می شوند.^{۲۰}

خانه های امن اغلب برای خانم هایی که در شرایط هولناک به سر می برند، تنها گزینه برای زنده ماندن و محلی برای محفوظ ماندن بشمار می آیند.^{۲۱} با این حال، این بدان معنا نیست که هیچ مناقشه ای در مورد خانه های امن وجود نداشته باشد. در حالیکه تعداد و محل دقیق خانه های امن مشخص نیست، اگر نگوییم تمام خانه های امن اما مطمئناً می توانیم بگوییم که اکثر آنها در ساحات کمتر محافظه کار کشور وجود دارند. خانه های امن با مقاومت اعضای اجتماعات محلی و تهدید برخی از مردانی مواجه می شوند که معتقدند وجود چنین خانه هایی زنان را به ترک خانواده های شان تشویق می کند و یا اینکه زنان ساکن مقیم این مراکز بدکاره هستند. خانه های امن به سادگی مورد پذیرش قرار نمی گیرد و در اغلب موارد اقدام تحمیلی از سوی خارجی ها دانسته می شود.^{۲۲}

مناقشات، حساسیت ها و مسائل امنیتی مرتبط به خانه های امن به شکافی اشاره می کنند که کماکان میان هدف برپایی خانه های امن (به عبارت دیگر، حفاظت زنان در برابر خشونت و تأمین پناهگاه و ادغام مجدد) و نتایج واقعی آنها وجود دارد.

^{۱۶} Powell, Catherine. "Women and Girls in the Afghanistan Transition." Council on Foreign Relations Working Paper. June ۲۰۱۴. Available at: <https://www.cfr.org/report/women-and-girls-afghanistan-transition>

^{۱۷} همان منبع.

^{۱۸} همان منبع.

^{۱۹} "A safe place for Afghanistan's abused women." May ۲۷, ۲۰۱۷. The National. Available at: <https://www.thenational.ae/world/a-safe-place-for-afghanistan-s-abused-women-۱,۶۷۴۳۲>

^{۲۰} See, for example: <http://www.womenforafghanwomen.org/women-s-shelters>

^{۲۱} Human Rights Watch. ۴ March, ۲۰۱۲. 'I had to run away'. The imprisonment of women and girls for "moral crimes" in Afghanistan." P. ۶. Available at: https://www.hrw.org/sites/default/files/reports/afghanistan_۰۳۱۲webwcover_۰.pdf

^{۲۲} همان منبع، صص ۹۲-۹۳.

یافته های مهم

هرات

دو خانه ی امنی که در ولایت هرات برای اهداف این تحقیق بازدید شده اند، از منابع بیرونی تمویل می شوند و ریاست امور زنان و کمیسیون مستقل حقوق بشر از طریق پیشبرد نظارت به آنها کمک می کنند. ریاست امور زنان نیز نهاد اصلی دولتی است که به تعامل با خانه های امن، معرفی زنان به خانه های امن، تدویر جلسه با خانواده های زنان و پیشبرد مساعدت حقوقی دست می یازد. ارگان های دیگری همچون پولیس، لوی سارنوالی، کمیسیون مستقل حقوق بشر و سازمان های دیگر نیز زنان واجد شرایط را از طریق پروسه وضع شده ای که توسط ریاست امور زنان مدیریت می شود، به خانه های امن معرفی می کنند.

یک زن برای ترک خانه ی امن باید احساس امنیت کند و خود را برای خروج آماده بیابد و قبل از آن روند جلسات رسمی، میانجیگری و مذاکره با اقارب آن زن موقانه سپری شده باشد. در این مرحله، یکی از اعضای خانواده مانند پدر یا برادر با تذکره معتبر خانم مورد نظر را تا خانه همراهی می کند. عضو خانواده ضمانت نامه ای را در حضور وکیل گذر امضاء می کند و اطمینان می دهد که این خانم در معرض خشونت یا آزار قرار نخواهد گرفت.^{۲۳}

پیگیری و بازدیدهایی که جهت نظارت بر خانه های که آنها بعد از ترک خانه های امن در آنجا زندگی می کنند، انجام می شود، متضمن آن است که خانم مورد نظر در امان خواهد بود. به خانم ها همچنین اطمینان داده می شود که هر گاه نیاز داشته باشند می توانند به خانه امن بازگردند.^{۲۴}

خانه های امن به مثابه وسیله ای ضروری برای حفاظت خانم های گریخته از خشونت یا ازدواج های اجباری و زیرسن، خانم های بدون سند، زنانی که بعد از طلاق یا رهایی از زندان جایی برای رفتن ندارند و آنهایی که حین از عبور از مرز ایران بازداشت شده اند، مدنظر گرفته می شوند. شماری از خانم هایی که به ازدواج مردان معتاد به مواد مخدر در آمده اند نیز به خانه های امن پناه می آورند.^{۲۵}

تعداد خانم ها (و اطفال شان) در هر خانه امن اغلب متغیر است:

تعداد خانم ها در این خانه امن ثابت نیست... [و هر روز تغییر می کند]. یک روز ۱۰۰ نفر است، یک روز ۱۲۰ و روز دیگر ۹۰ نفر. امروز ۹۰ زن و ۲۵ کودک در این خانه امن هستند. ما در یک ماه ۱۵۰ تا ۱۶۰ نفر داشتیم. تعدادی که ما باید تحت حمایت قرار دهیم ۸۰ زن و ۲۰ کودک می باشد.^{۲۶}

آنهایی که در خانه های امن هستند و یا با آنها کار می کنند، شدیداً احساس می کنند که با توجه به ازدحام دائمی جمعیت، نیاز است تا خانه های امن بیشتری در هرات وجود داشته باشد.^{۲۷}

تأسیسات موجود در یکی از خانه های امن از نظر اکثر خانم هایی که در آن اقامت دارند، بسنده است و گفته می شود که فضای کافی، دسترسی به دوا، ورزش و مشاوره روانی در این مراکز وجود دارد.^{۲۸} در عین زمان، شماری از خانم ها همچنین در بخش یادگیری زبان انگلیسی و مهارت های تخیلی-مسلمی کمک می خواهند.^{۲۹}

در خانه ی امن دوم، شکایت هایی در مورد نابسندگی امکانات و ازدحام جمعیت مطرح شده است:

... ما اتاق کافی نداریم. در اینجا فقط ۱۶ اتاق داریم و تعداد بسترها نیز محدود است. بعضی از خانم ها مجبورند با کودکانشان بر روی زمین بخوابند. اما کمی جا در حویلی وجود دارد. خدمات و سامان بازی برای کودکان موجود نمی باشد و آنها در یک اتاق بسر می برند و به مانند ما زندانی هستند... برخی از کودکان نمی توانند به مکتب بروند.^{۳۰}

^{۲۳} KI-F-HER-NG-۶, KI-F-HER-NG-۵

^{۲۴} KI-F-HER-NG-۶, KI-F-HER-NG-۳, KI-F-HER-PI-۱, KI-F-HER-NG-۴, KI-M-HER-NG-۱, KI-M, HER-NG-۲, FGD, F-HER-NG-۱.

^{۲۵} KI-F-HER-NG-6, KI-F-HER-NG-5, KI-M-HER-NG-1, KI-M-HER-NG-2, KI-F-HER-NG-3, KI-F-HER-PI-1, KI-F-HER-NG-2, KI-F-HER-GO-2, KI-F-HER-NG-7, KI-F-HER-NG-8, FGD-F-HER-NG-1, KI-F-HER-GO-1

^{۲۶} KI-F-HER-NG-۴

^{۲۷} KI-F-HER-PI-۱

^{۲۸} FGD-F-HER-NG-۶

^{۲۹} FGD-F-HER-NG-۶

^{۳۰} FGD-F-HER-NG-۶

از دحام جمعیت، زنان جوان و مسن با پیشینه ها و مشکلات مختلف را مجبور به زندگی در کنار یکدیگر می کند که این مسئله خود می تواند گاهی اوقات منجر به بروز تنش و اختلاف بین آنها شود. اگر فضای بیشتری وجود داشته باشد، می توانیم خانه های امن را طوری تقسیم بندی کنیم که دختران جوان از خانم های اولاد دار جدا باشند.^{۳۱} خانه امن از مراجع مربوطه منابع اضافی درخواست نموده است اما به جز این وعده که در آینده کاری برای بهبود وضعیت انجام خواهد شد، هیچ پاسخ مشخصی دریافت نکرده است.^{۳۲}

شکایات و نگرانی های دیگر به کمبود بهداشت، امکانات گرمایی، لباس و وسایل سرد کننده ارتباط می گرفت.^{۳۳} در خصوص فرصت های تعلیمی و آموزشی نیز دیدگاه های متفاوتی ارائه شده است. عده ای از موجودیت صنف های خیاطی، مهره بافی، انگلیسی، صنایع دستی و آشپزی سخن گفتند، در حالیکه عده دیگر شکایت داشتند که در خانه امن بسیاری از دختران به رغم علاقمندی به تعلیم اجازه مکتب رفتن ندارند.^{۳۴} یکی از پیشنهادات این بود که معلم های مسلکی برای تدریس دختران به خانه های امن فرستاده شوند.^{۳۵}

در شهر هرات، شدت پذیرش اجتماعی خانه های امن در مقایسه با ولسوالی های این ولایت بیشتر است.^{۳۶} گفته می شود که مردم ساکن شهر هرات بیشتر پذیرای خانه های امن هستند، زیرا آنها مدت طولانی تری است که با این مراکز و خدمات آن آشنایی دارند.^{۳۷} یکی از بزرگان اجتماعی چنین متذکر شده است:

در ساحات دورافتاده ای که در فواصل دور از مرکز شهر هرات واقع شده اند، مردم خانه های امن را به مرکز فساد و بداخلاقی تعبیر می کنند [...] از این رو، حتی اگر یک خانم از یک ساحه روستایی مشکلی داشته باشد، نباید به خانه های امن برود.^{۳۸}

به رغم این اختلاف نظرها، برداشت غالب در خصوص خانه های امن منفی است که این مسئله لزوم کمک رسانی و تبلیغات بیشتر در مورد خانه های امن و خدمات آنها را گوشزد می کند.^{۳۹} خانه های امن حتی از دید کسانی که دانش بیشتری از کارکردهای آن دارند، به این دلیل که وجود این مراکز بنیاد ازدواج را سست می کند و "به دختران یاد می دهد که چطور از شوهر و خانواده های شان جدا شوند..." پذیرفته نمی شود.^{۴۰}

در چندین مورد دست اندرکاران می پذیرند که شایعاتی در مورد رواج "کارهای غیراخلاقی"، فحشاء و آزار و اذیت زنان در خانه های امن وجود دارد و معتقدند که باید برای حصول اطمینان از اینکه این شایعات و اتهامات بی پایه و اساس هستند، تلاش صورت گیرد.^{۴۱}

^{۳۱} KI-F-HER-GO-۲

^{۳۲} KI-F-HER-NG-۴

^{۳۳} KI-F-HER-NG-۶، KI-F-HER-NG-۵

^{۳۴} KI-G-HER-GO-۲، KI-F-HER-NG-۶، KI-F-HER-PI-۱، KI-F-HER-NG-۴، KI-F-HER-PI-۱، KI-F-HER-NG-۴، KI-F-HER-NG-۳، KI-F-HER-NG-۷، KI-F-HER-NG-۸، KI-F-HER-GO-۲، KI-F-HER-GO-۱، FGC-F-HER-NG-۱

^{۳۵} KI-F-HER-NG-۶

^{۳۶} KI-F-HER-NG-۴

^{۳۷} KI-F-HER-PI-۱

^{۳۸} KI-M-HER-NG-۱

^{۳۹} KIM-HER-NG-۲

^{۴۰} KIM-HER-NG-۲

^{۴۱} KI-F-HER-Go-۲، KI-F-HER-NG-۶، FGD-HER-NG-۱

جلال آباد

در جلال آباد یک خانه امن وجود دارد که توسط منابع بیرونی تمویل و تحت نظارت ریاست امور زنان ریاست می شود. ریاست امور زنان مسئولیت پیشبرد امور خانه های امن در ولایت ننگرهار را بعهده دارد. خانه ی امن جلال آباد افتخار می کند که تاکنون ۸۰ قضیه را حل و فصل نموده است.^{۴۲} خانم های نیازمند سرپناه از سوی کمیسیون پولیس، لوی سارنوالی، کمیسیون مستقل حقوق بشر و ریاست امور زنان به خانه ی امن ارجاع داده می شوند. به مانند دیگر خانه های امن، دلایل مراجعه زنان به خانه امن جلال آباد عبارتند از وجود خشونت خانگی، تهدید به مرگ، طلاق، ازدواج اجباری، لت و کوب، آزار و اذیت و قید و بند های وضع شده توسط اقارب شوهر.

دیدگاه های متفاوتی در خصوص خانه های امن ارائه شده است. خانه های امن در ساحات شهری نسبت به ساحات روستایی بیشتر پذیرفته شده هستند.^{۴۳} خانم هایی که به خانه های امن می روند، با توجه به مایه ننگ پنداشته شدن زنانی که از خانه می گریزند و با بیگانه ها بسر می برند، خطر حمله جانی یا حتی کشته شدن توسط اعضای خانواده شان را بر خود هموار می کنند.^{۴۴}

با توجه به تعداد پایین خانم های جویای خانه امن در جلال آباد، اکثر پاسخگویان جلال آباد معتقدند که یک خانه امن برای برآورده کردن تقاضای فعلی کافی می باشد.^{۴۵} تقاضای پایین برای خانه های امن به این معنا نیست که در جلال آباد خشونت کمتری با زنان می شود. بلکه تقاضای پایین شاخصی از حضور ساختارهای اجتماعی تحت تسلط مردان است که اختلاف عقیده را مجاز نمی دانند و محدودیت بسیار شدید برای رفت و آمد و دیگر حقوق زنان وضع می کنند.^{۴۶}

به نظر می رسد که خانم های استفاده کننده از خانه های امن از خدمات آن راضی هستند و دسترسی کافی به امکانات بهداشتی، وسایل گرمایی، وسایل سرد کننده مانند پکه، غذا، آموزش تخنیکی مسلکی، سوادآموزی، قرانت و فراگیری قرآن شریف و مشاوره روانی دارند.^{۴۷} در عین زمان، برخی از ساکنان خانه های امن معتقدند که باید فضای باز بیشتری در خانه امن و امکانات تفریحی بیشتری برای سرگرم کردن ساکنان آن وجود داشته باشد.^{۴۸}

قواعد سخت گیرانه ای برای فعالیت های ساکنان خانه امن وجود دارد. تمام ارتباطات با خانواده تحت نظارت قرار می گیرد و در حضور وکیل مدافع یا مشاور انجام می شود. خانم ها اجازه ندارند از موبایل استفاده کنند و پول نقد یا جواهرات با خود بیاورند.^{۴۹} آنها می توانند خانه امن را بعد از حل شدن قضیه شان و هنگامی که شوهر یا خانواده ایمنی آنها را تضمین نمودند، ترک نمایند. شوهر یا خانواده زن باید داریی خود را ضمانت بگذارند.

خانم ها بعد از خروج از خانه امن به مدت یک سال از سوی مسئولین خانه امن تحت نظارت قرار می گیرند و اگر فهمیده شود که با وی بدرفتاری می شود، ضامن می تواند مورد بازخواست قرار گیرد.^{۵۰} برای مثال، اگر خشونت بعد از بازگشت به خانواده بیش از دو بار رخ دهد، ضامن بنا به شرایط ضمانت، مجبور به ترک خانه، دوکان یا ملکیت های دیگر خواهد شد.^{۵۱}

^{۴۲} KI-F-NGR-GO-۱

^{۴۳} KI-F-NGR-GO-۲, KI-M-NGR-NG-۲, KI-M-NGR-GO-۳, KI-M-NGR-NG-۶, KI-M-NGR-NG-۵, KI-F-NGR-GO-۱, KI-M-NGR-PI-۱, KI-F-NGR-NG-۷, FGD-F-NGR-NG-۱, KI-M-NGR-NG-۱, KI-F-NGR-NG-۷, KI-F-NGR-GO-۱

^{۴۴} FGD-F-NGR-NG-۱

^{۴۵} NGR-GO-۲, KI-M-NGR-NG-۲, KI-M-NGR-GO-۳, KI-M-NGR-NG-۶, KI-M-NGR-NG-۵, KI-F-NGR-GO-۱, KI-M-NGR-PI-۱, KI-F-NGR-NG-۷, FGD-W-NGR-NG-۱, KI-M-NGR-NG-۱, KI-M-NGR-NG-۱, KI-F-NGR-NG-۷, KI-F-NGR-GO-۱

^{۴۶} FGD-F-NGR-NG-۱

^{۴۷} NGR-GO-۲, KI-M-NGR-NG-۲, KI-M-NGR-GO-۳, KI-M-NGR-NG-۶, KI-M-NGR-NG-۵, KI-F-NGR-GO-۱, KI-M-NGR-PI-۱, KI-F-NGR-NG-۷, FGD-W-NGR-NG-۱, KI-M-NGR-NG-۱, KI-M-NGR-NG-۱, KI-F-NGR-NG-۷, KI-F-NGR-GO-۱

^{۴۸} FGD-F-NGR-NG-۱

^{۴۹} FGD-F-NGR-NG-۱

^{۵۰} KI-F-NGR-GO-۲, KI-M-NGR-NG-۲, KI-M-NGR-GO-۳, KI-M-NGR-NG-۶, KI-M-NGR-NG-۵, NI-F-NGR-GO-۱, KI-M-NGR-PI-۱, KI-F-NGR-NG-۷, FGD-F-NGR-NG-۱, KI-M-NGR-NG-۱, KI-M-NGR-NG-۱, KI-F-NGR-NG-۷, KI-F-NGR-GO-۱

^{۵۱} FGD-F-NGR-NG-۱

کابل

تعداد دقیق خانه های امن در کابل مشخص نیست و منابع مختلف گزارش داده اند که شش و یا سه خانه امن در ولایت کابل وجود دارد. خانه های امن کابل نیز به مانند خانه های امن دیگر توسط منابع بیرونی تمویل می شوند. هر خانه امن بین ۳۰ تا ۶۰ زن را در خود جای می دهد.^{۵۲} خانم ها توسط ریاست امور زنان، کمیسیون مستقل حقوق بشر، پولیس، محاکم عدلی-قضایی و سازمان های حقوق زن به این مراکز ارجاع داده می شوند.^{۵۳} ادعاهای زنان جویای سرپناه قبل از پذیرش بررسی و معاینه صحی می شود.^{۵۴} باور قوی وجود دارد که اگر در مورد نقش و کارکرد خانه های امن و اینکه این مراکز از افراد نیازمند حفاظت می کنند، دانش و آگاهی بیشتری وجود داشته باشد، در آنصورت تعداد بیشتری از خانم ها در صدد کمک گرفتن از خانه های امن بروا خواهند آمد.^{۵۵}

خانه های امن کابل به مراجعین ارایه خدمات مختلف می کنند و این خدمات شامل حال خانم های آزاد شده از زندان، زنانی که بدون داشتن خانواده در تنهایی بسر می برند و خانم هایی که با خشونت های خانوادگی مواجه هستند، می شود.^{۵۶} فشار از درون خانه برای تن دادن به ازدواج اجباری یا زیرسن، طلاق، محروم شدن از تعلیم، آزار جسمی و روانی توسط شوهر و خانواده از دلایل رجوع زنان به خانه های امن به شمار می آیند.^{۵۷}

مردم نگرش های گوناگونی در مورد خانه های امن دارند، اما اکثراً نسبت به آن بدبین هستند؛ به این دلایل که: خانه های امن از سوی خارجی ها به ما تحمیل شده اند، با هنجارهای اسلامی مغایرت دارند و زنان در این اماکن در معرض خطر آزار و تجاوز جنسی قرار می گیرند.^{۵۸} عده بی دیگر از خانه های امن به این دلیل شکایت کرده اند که "این مراکز زنان را به ایستادگی در برابر شوهرشان ترغیب می کنند".^{۵۹} سازمان های اداره کننده ی خانه های امن و همچنان سازمان هایی که از آنها پشتیبانی و از خدمات شان بهره می برند، معتقدند که لازم و ضروری به نظر می رسد تا اطلاع رسانی عمومی بیشتری در مورد نقش خانه های امن در حفاظت زنان از طریق خدمات حقوقی، مشاوره حقوقی، سوادآموزی و آموزش قرآن، خدمات صحی و مشاوره روانی، صورت گیرد.^{۶۰}

ساکنان خانه های امن بطور عموم از خدمات و امکانات خانه های امن رضایت داشتند و گفته می شود که برخی از آنها فضا و امکانات لازم برای ورزش فراهم می کنند. یکی از نگرانی های عمده، طولانی شدن زمان رسیدگی به قضایای خانم ها در سیستم محاکم عدلی است که باعث شده تا بسیاری از زنان مدت زمان طولانی را در خانه امن سپری کنند و دیگر خانم های نیازمند را از دسترسی به این مراکز محروم سازند.^{۶۱} از سوی دیگر، هر چقدر مدت اقامت خانم ها در خانه های امن طولانی تر شود، امکان کمتری برای حل مسالمت آمیز مشکلات شان و آشتی دادن آنها با خانواده های شان باقی خواهد ماند.^{۶۲}

در خانه های امن کابل، مانند سایر خانه های امن، یک زن بشرطی رها می شود که توافق قانونی با خانواده او صورت گرفته باشد و خانواده با شوهر تضمین نموده باشد که حقوق زن رعایت خواهد شد. در برخی موارد، لحظه ای که شوهر ضمانت می دهد به شکل تصویری ثبت می شود تا ضامن نتواند چیزی را انکار کند. خانم ها به دنبال بازگشت به خانواده های شان به مدت یک سال تحت نظارت قرار می گیرند و متخصصین طبی یا حقوقی هفته ای یک یا دوبار از آنها دیدن می کنند تا مطمئن شوند که خانواده به تعهد خویش پای بند بوده و به حقوق قربانی احترام گذاشته است.^{۶۳} این احکام پیامد مستقیم آموخته هایی است که اداره کنندگان خانه های امن از موارد قبلی بازگرداندن خانم ها به خانواده های شان کسب نموده اند که در آن بازگشت کنندگان صرفاً با خشونت بیشتر مواجه شده اند و گاهی اوقات بخاطر لکه دار کردن آبروی خانواده کشته شده اند.^{۶۴}

با این حال، میزان موفقیت خانم های رها شده در ادغام مجدد، موضوعی است که در مورد آن اختلاف نظر و مناقشه وجود دارد. عده ای می گویند که خانم ها هنگامی که از حقوق شان آگاهی می یابند و به درجه ای از استقلال می رسند، اغلب قادر به حفاظت از خودشان خواهند بود. دیگران با این نظر مخالفند و استدلال می کنند که خانم ها بدون لحاظ درجه آگاهی و استقلال شان، نمی توانند بر

^{۵۲} KI-F-KAB-NG-۵, KI-F-KAB-PI-۱

^{۵۳} KI-F-KAB-PI-۱, FGD-F-KAB-NG-۱, KI-M-KAB-NG-۶, KI-F-KAB-GO-۲

^{۵۴} KI-F-KAB-PI-۱

^{۵۵} KI-F-KAB-NG-۵, KI-F-KAB-NG-۴, FGD-F-KAB-NG-۱, KI-M-KAB-NG-۶

^{۵۶} KI-F-KAB-NG-۴, FGD-F-KAB-NG-۱, KI-F-KAB-NG-۴

^{۵۷} FGD-F-KAB-NG-۱, KI-F-KAB-NG-۵

^{۵۸} KI-M-KAB-NG-۶, FGD-F-KAB-NG-۱

^{۵۹} FGD-F-KAB-NG-۱

^{۶۰} KI-F-KAB-GO-۱, KI-F-KAB-GO-۲, KI-M-KAB-NG-۶, KI-M-KAB-NG-۱, KI-F-KAB-PI-۱, FGD-F-KAB-NG-۱, KI-F-KAB-NG-۴, KI-F-KAB-GO-۱

^{۶۱} KI-F-KAB-NG-۴

^{۶۲} KI-F-KAB-GO-۱

^{۶۳} KI-F-KAB-NG-۴

^{۶۴} KI-F-KAB-NG-۴, KI-M-KAB-NG-۶

دشواری زندگی در تنهایی در هر نقطه ای از افغانستان فائق آیند و تنها راه نجات اکثر زنان همانا بودن در کنار خانواده، زندگی در تنهایی و زندگی با شوهرشان می باشد.^{۶۵}

کندهار

کندهار هیچ خانه امنی ندارد. تلاش های مختلفی که برای تأسیس خانه امن انجام شده با مخالفت و بی میلی مردم و مقامات حکومت محلی در این ولایت مواجه شده است.^{۶۶} از دید بسیاری از مردم، ننگ ناشی از رفتن به خانه امن با ننگ ناشی از زندان شدن یکسان است. هر زنی که به زندان و یا خانه امن برود، به علت ریختن آبروی خانواده، خطر طرد شدن از سوی خانواده را بر خود هموار خواهد ساخت.^{۶۷}

دیگران معتقدند که رجوع زنان به خانه های امن نوعی تحقیر به شمار می آید و خانه های امن زنان را "فاسد" می کنند و آنها را آزار می دهند.^{۶۸} مخالفت با خانه های امن در ساحات روستایی نسبت به شهر کندهار، شدت بیشتری دارد.^{۶۹} به رغم این ملاحظات، افرادی که با شرایط زنان در کندهار آشنایی دارند، معتقدند که دست کم بخاطر تعداد و انواع مختلف قضایای رسیدگی شده توسط ریاست امور زنان، لزوم شدیدی برای ایجاد خانه های امن وجود دارد.^{۷۰} خانم های نیازمند حفاظت در مواردی که هیچ جایی برای فرستادن وجود نداشته است، به شمول مواردی که در آن اقارب زن از پذیرفتن او به خانه خود سر باز زده اند، به کابل فرستاده شده اند که این مسئله به نوبه خود اضطراب آنها را بیشتر نموده است.^{۷۱} شماری از خانم ها، به دلیل این کمبودی ها، با نزدیک شدن به زمان رهایی شان درخواست می کنند که باز هم در زندان باقی بمانند.^{۷۲}

مزار شریف

مزار شریف یک خانه امن دارد که توسط منابع بیرونی تمویل می شود و بین ۲۵ تا ۳۰ زن را در خود جای می دهد. خانم های مراجعه کننده به خانه امن از سوی ریاست امور زنان، کمیسیون مستقل حقوق بشر، پولیس یا محاکم معرفی می شوند و همه آنها انتظار بالایی از امکانات و خدمات خانه امن دارند. طوریکه گزارش شده است، خانه امن فضا، امکانات بهداشتی، وسایل گرمایی و سرمایی در تابستان و زمستان، محل بود و باش، آموزش تکنیکی و مسلکی و همچنان خدمات مشاوره ای کافی در اختیار زنان قرار می دهد.^{۷۳} اظهارات خانم هایی که از خانه امن استفاده کرده اند نیز نشان می دهد که خدمات کافی برای نظارت از وضعیت زنان بعد از رهایی از خانه های امن فراهم می گردد و برای تضمین ایمنی زنان در هنگام بازگشت به خانه، از شوهر یا خانواده ضمانت گرفته می شود.^{۷۴}

بسیاری از پاسخگویان متذکر شده اند که لازم است تا سطح پشتیبانی و آگاهی رهبران دینی و اجتماعی از داشتن خانه امن افزایش داده شود تا ضمناً بتوانیم طرز العمل های دسترسی پذیر و ساده شده ای را برای درخواست و پذیرش متقاضیان بوجود آوریم و سیستم نظارتی مستحکم تری را روی کار بیاوریم. افزون بر آن، لازم است تا آموزش تکنیکی-مسلکی برای ساکنان خانه های امن فراهم شود تا بتوانند به استقلال اقتصادی بیشتری برسند.^{۷۵}

^{۶۵} FGD-F-KAB-NG-۱

^{۶۶} KI-F-KAN-PI-۱

^{۶۷} KI-F-KAN-GO-۱

^{۶۸} KI-F-KAN-PI-۱

^{۶۹} KI-F-KEN-NG-۵، KI-M-KAN-NG-۱، KI-M-KAN-NG-۲، KI-M-KAN-GO-۲، KI-M-KAN-GO-۳، KI-M-KAN-NG-۶

^{۷۰} KI-M-KAN-NG-۱، KI-M-KAN-NG-۲، KI-F-KAN-GO-۱، KI-M-KAN-GO-۲، KI-M-KAN-GO-۳، KI-M-KAN-NG-۶

^{۷۱} KI-M-KAN-NG-۱

^{۷۲} KI-F-KAN-PI-۱

^{۷۳} KI-F-BAL-NG-۴، KI-F-BAL-GO-۱، KI-F-BAL-GO-۳، KI-F-BAL-PI-۱

^{۷۴} KI-F-BAL-NG-۸

^{۷۵} KI-M-BAL-NG-۱، KI-M-BAL-NG-۲، KI-F-BAL-GO-۲، KI-F-BAL-NG-۷، KI-F-BAL-GO-۳، KI-F-BAL-PI-۱، KI-F-BAL-NG-۵، KI-M-BAL-NG-۶، KI-F-BAL-NG-۸

نتیجه گیری

خانه های امن در جایی که امکان وجود یافته اند، ایمنی صدها زن را تأمین می کنند و در طولانی مدت راه حل هایی برای حفاظت آنها در برابر خشونت خانوادگی فراهم می کنند. شماری از عوامل در رجوع خانم ها به خانه های امن نقش دارند که عبارتند از: خشونت خانوادگی، نداشتن جا برای رفتن بعد از طلاق یا رهایی از زندان، مجبور شدن به انجام کارهای غیرقانونی، فرار از اعتیاد شوهر، ازدواج اجباری، ازدواج زیرسن، محروم شدن از تعلیم، نداشتن سند، و بازداشت شدن در حین تلاش برای خروج از افغانستان بدون داشتن اسناد قانونی. با توجه به نزدیکی هرات به ایران، بازگردانده شدن از مرز یک امر شایع در این ولایت می باشد. در کندهار، خانم ها با آنکه با مشکلات مشابه خشونت و محرومیت مواجه هستند، به خانه امن دسترسی ندارند.

به دلیل اینکه خانه های امن برای به حداکثر رساندن ایمنی خود و همچنین ساکنان شان ترجیح داده اند ناشناس باقی بمانند، عموماً روشن نیست که چه تعداد خانه های امن وجود دارد. ریاست خانه های امور زنان در سطح ولایات بخاطر کاربرد خانه های امن برای کمک به زنان نیازمند حفاظت، از اعتبار بالایی برخوردار شده اند. پولیس، کمیسیون مستقل حقوق بشر و وکلای مدافع نیز به درجات مختلف بخاطر کاربرد مؤثر خانه های امن از طریق ارجاع دهی بعد از انجام تحقیقات عدلی و تلاش برای حل قضایای زنان و همچنان ادغام مجدد و پیگیری وضعیت آنها بعد از رهایی، تمجید می شوند. پشتیبانی مالی و دیگر اشکال پشتیبانی از سوی تمویل کنندگان بین المللی و موسسات غیردولتی نیز در تداوم فعالیت خانه های امن ضروری پنداشته شده اند.

خانه های امن کماکان یک موضوع شدیداً مناقشه برانگیز است که هنجارهای فرهنگی و برداشت های موجود در خصوص نقش و حقوق زن در خانواده، اجتماع و جامعه را تحت الشعاع قرار می دهد. عده ای می پذیرند که خانه های امن برای کمک به زنان آسیب پذیر ضروری هستند، در حالیکه عده ی دیگر معتقدند که خانه های امن از سوی خارجی ها به ما تحمیل شده اند، با تفسیرشان از اصول دینی سازگاری ندارند و به آبروی زنان و خانواده های شان لطمه وارد می کنند. افزون بر آن، شاید به دلیل پنهان کاری نسبی خانه های امن و مخفیانه بودن فعالیت های آنها باشد که اتهامات ضد و نقیضی مبنی بر اینکه خانه های امن، زنان را در معرض آزار جنسی قرار می دهند یا زمینه فحشاء و بهره برداری از زنان را بوجود می آورند، به میان آمده است. در عین زمان، اکثریت قاطع کسانی که با آنها مشورت صورت گرفته است، معتقدند مردم هر چقدر از لزوم وجود خانه های امن و کارکردهای آنها آگاهی حاصل کنند، بیشتر متمایل به پذیرش آنها خواهند بود.

کیفیت خدمات خانه های امن، هر چند که عمدتاً مثبت ارزیابی شده است، اما ولایات مختلف متفاوت بوده است. تلاش های خانه های امن برای حل و فصل قضایای زنان و تسهیل بازگشت ایمن آنها به خانواده و اقامت طولانی مدت آنها در خانه های شان بطور عمومی ستوده شده است. پروسه حل قضایا مستلزم امضای ضمانت نامه رسمی توسط خانواده زن می باشد که بر مبنای آن خانم رها شده نباید بعد از خروج از خانه امن در معرض خشونت یا بدرفتاری قرار گیرد و این ضمانت نامه گاهی اوقات در حضور ریش سفیدان امضاء می شود.

افزون بر آن، رضایت زن به ترک خانه امن شرط ضروری برای رهایی تمام ساکنان خانه های امن بوده است. بازدیدهای نظارتی که بعد از رهایی خانم ها از خانه های امن انجام می شود و گرفتن ضمانت از خانواده ها ظاهراً مکانیزم های مؤثری برای حفاظت از زنان بوده اند. درجه توانایی اداره کنندگان خانه های امن در تداوم روند پناه دهی به زنان نیازمند و مرفوع ساختن نیازهای شان بعد از رهایی از این مراکز، مستقیماً تحت تأثیر عواملی همچون وجود منابع کافی در خانه های امن قرار دارد که بخش عمده آن از سوی تمویل کنندگان بیرونی فراهم می گردد.

موفقیت خانه های امن افغانستان در طولانی مدت مستلزم تمویل و پشتیبانی دولت و تلاش مداوم دولت و جامعه مدنی برای دگرگون ساختن این برداشت عمیقاً منفی است که خانه های امن از سوی خارجی ها تحمیل شده اند، بنیاد خانواده ها را متزلزل می سازند یا با هنجارهای فرهنگی ما در تضاد هستند. در عین زمان، در جاهایی مثل کندهار که در آن هیچ خانه امنی به رغم وجود تقاضا برای آن موجود نمی باشد، لازم است تا امکان انجام اقدامات نوآورانه را مورد بررسی قرار دهیم و از میان دیگر موارد تعامل نزدیک تری با رهبران دینی و اجتماعی برقرار کنیم تا بتوانیم در مورد لزوم تأسیس خانه های امن به اجماع نظر برسیم و یا ساختارهای بدیلی را که می توانند خدمات مشابهی برای زنان نیازمند حفاظت فراهم کنند، شناسایی کنیم.

پیشنهادات

دولت افغانستان

- وضع خط بودجوی جداگانه در بودجه ملی برای تمویل دائمی خانه های امن.
- راه اندازی کمپاین اطلاع رسانی عامه در خصوص لزوم داشتن خانه های امن و اینکه کارکردهای این مراکز هیچ مغایرتی با اصول اسلامی ندارد.
- همکاری با تمام دست اندرکاران در راستای تأسیس خانه های امن در ولایت هایی که چنین مراکزی در آن وجود ندارد و افزایش تعداد آنها در اماکنی که در آن ظرفیت کافی وجود ندارد.
- ایجاد زمینه های لازم برای همکاری نزدیک تر بین خانه های امن و وزارتخانه های صحت عامه و معارف برای حصول اطمینان از اینکه نیازهای خاص کودکان مقیم خانه های امن به میزان کافی تحت رسیدگی قرار می گیرد.
- وضع احکام مشخص و تمایز بین نیازهای خاص گروه های مختلف خانم های نیازمند خانه های امن به شمول خانم های بدون اسناد، خانم های رها شده از زندان و زنانی که قربانی خشونت خانگی شده اند.
- حصول اطمینان از اینکه روندهای ارجاع دهی توسط نهادهای دولتی می توانند نیازهای حفاظتی فوری زنانی را که جویای دسترسی به خانه های امن هستند، برآورده نمایند.

موسسات غیردولتی و تمویل کنندگان

- برقراری تعامل با دیگر ابتکارات مربوط به خانه های امن در سطح منطقه به منظور تشریک تجارب، روش های سودمند و آموخته هایی که در زمینه پذیرا کردن خانه های امن در افغانستان کسب شده اند.
- بررسی اینکه چگونه می توان میزان آگاهی از نیاز زنان به خانه های امن را به شیوه های سازگار با فرهنگ بومی، عنعنات و باورهای دینی افزایش داد.
- برقراری تعامل با علمای دینی و رهبران محلی برای رسیدن به اجماع نظر در ارتباط با نیاز به وجود خانه های امن.
- انتشار آن دسته از قضایای خشونت خانوادگی که به شکل مصالحه جویانه از طریق خدمات خانه های امن و با رعایت تمام جوانب احتیاط برای حفظ هویت زنان حل و فصل شده اند.
- تعامل با ساکنان خانه های امن و فهم نیازها و علاقمندی های آنها در ابعاد دسترسی به فرصت های تعلیمی و آموزش مهارت های فنی و حرفوی.
- دادخواهی و اولویت دهی به حق تعلیم و حق برخورداری کودکان از فضای تفریحی در خانه های امن.
- دادخواهی و پشتیبانی از اجرای نیازسنجی ها برای تأسیس خانه های امن یا ساختارهای دارای کارکرد مشابه خانه های امن برای قربانیان خشونت خانگی در ساحات روستایی یا دورافتاده.

ضمیمه ۱: کودهای بحث های گروه تمرکز و مصاحبه های مُطلعین کلیدی

معلومات تجربی جمع آوری شده از طریق مصاحبه با آگاهان کلیدی و بحث های گروه تمرکز در بخش پاورقی گزارش به شکل ذیل
کودگذاری شده اند:

KI = مُطلع کلیدی
FGD = بحث گروه تمرکز

۱-KI-M-HER-GO = مصاحبه با مُطلع کلیدی ذکور (M)، در هرات (HER)، به نمایندگی از ارگان دولتی (GO)، شماره ترتیب (۱).

یا

۱-FGD-F-KAB-NG = بحث گروه تمرکز (FGD) با زنان (F)، در کابل (KAB)، به نمایندگی از ارگان های دولتی (NG)، شماره
ترتیب (۱).

ضمیمه ۲: پرسش های راهنمای پیشنهاد شده

۱. برداشت مردم در مورد خانه های امن در شهر شما چگونه است؟ آیا مردم طرفدار آن هستند یا مخالف آن؟ به چه دلایلی؟
۲. مردم نسبت به زنی که به خانه امن پناه برده است چه برداشتی دارند؟ شرح دهید.
۳. مردم نسبت به زنانی که خانه امن را بعد از مدتی اقامت ترک نموده اند، چه برداشتی دارند؟ شرح دهید.
۴. آیا در شهر شما خانه های امن وجود دارد؟ تعداد آن چقدر است؟ چه کسی آنها را اداره می کند؟ چه خدماتی ارائه می کنند؟ چند زن در این خانه های امن سکونت می کنند؟
۵. شرایط پذیرش زنان در خانه های امن چیست؟
۶. آیا زنانی قربانی شده خشونت به خانه های امن مراجعه می کنند؟ اگر نخیر، چه موانعی وجود دارد؟
۷. خانم ها در خانه امن با چه مشکلاتی مواجه می شوند؟ (به شمول آزار، خشونت و بدرفتاری)
۸. آیا خانه های امن خدمات کافی در اختیار افراد پذیرفته شده قرار می دهند؟ (به شمول خدمات مسکونی، غذایی و صحتی، مراقبت روانی، برنامه های آموزشی)
۹. خانم ها تحت چه شرایطی می توانند خانه امن را ترک کنند؟ شرح دهید.
۱۰. برای تضمین ایمنی زن بعد از رهایی از خانه امن چه مکانیزمی وجود دارد؟
۱۱. برای ادغام مجدد زنان ترک کننده خانه امن به خانواده های شان چه مکانیزم هایی وجود دارد؟
۱۲. برداشت جامعه در مورد خانم های ترک کننده خانه امن چیست؟
۱۳. آیا خانم های ترک کننده خانه امن از هیچ سازمانی پشتیبانی (در زمینه های مالی و اشتغال) دریافت می کنند؟
۱۴. لازم است تا چه خدمات و امکانات دیگری در اختیار ساکنان خانه های امن قرار گیرد؟

ضمیمه ۳: ارکان چهارگانه پلان عمل ملی ۱۳۲۵ افغانستان

مشارکت

- افزایش مشارکت مؤثر زنان در سطوح تصمیم‌گیری و اجرایی خدمات ملکی
- تأمین مشارکت فعال و مؤثر زنان در پست‌های رهبری ادارات امنیتی
- تأمین مشارکت مؤثر زنان در روند صلح
- ترغیب مشارکت هدفمند زنان در تسوید استراتژی‌ها و پالیسی‌های مرتبط به صلح و امنیت
- تحکیم مشارکت فعال زنان در سیاست

حفاظت

- حفاظت زنان در برابر تمام اشکال خشونت و تبعیض از طریق تنفیذ، نظارت و تعدیل قوانین موجود و تدوین قوانین و پالیسی‌های جدید
- ترویج جهت‌دهی جنسیتی حقوق بشری زنان در قوانین، پالیسی‌ها و اصلاحات نهادی
- ایجاد محیط توانمندکننده برای زنان تا بتوانند از طریق مشارکت مؤثر در نظام عدلی-قضایی به عدالت دسترسی پیدا کنند.
- حفاظت زنان در برابر تمام اشکال خشونت از طریق آگاهی‌رسانی و مساعدت عامه
- تأمین خدمات صحی، روانی و اجتماعی برای زنان زنده‌مانده از خشونت در سرتاسر افغانستان
- اجرای تدابیر ویژه برای حصول اطمینان از حفاظت زنان در برابر خشونت جنسی

پیشگیری

- پیشگیری از خشونت علیه زنان
- از میان برداشتن فرهنگ مصونیت در قضایای خشونت علیه زنان
- تحکیم نقش زنان در سکتور امنیتی و تشکیلات عدلی-قضایی
- اجرای اصلاحات مرتبط به جنسیت در سکتورهای امنیتی و عدلی-قضایی
- سهم ساختن مردان و پسران در مبارزه علیه تمام اشکال خشونت علیه زنان
- افزایش سطح آگاهی زنان از حقوق‌شان و همچنین نقش‌شان در پیشگیری از خشونت و حل‌منزاعه

امداد و رفاه

- تأمین خدمات امدادی و رفاهی برای زنان متأثر شده از منازعه، زنان بیجا شده و زنان زنده‌مانده از خشونت
- افزایش امنیت اقتصادی زنان روستایی از طریق افزایش فرصت‌های اشتغال
- توجه به نیازهای اجتماعی و اقتصادی زنان در طراحی، تطبیق و ارزیابی برنامه‌های امدادی و رفاهی
- تطبیق احکام پالیسی قطعنامه ۱۳۲۵ شورای امنیت ملل متحد برای بیجاشدگان داخلی